

Arte poetice

1. Joc secund

Joc secund, primul text al volumului cu același titlu din 1930, este o artă poetică întrucât tentează definiția *poeziei pure*, depărtate de *genul hibrid* prin *mai multe poduri de raze* și precizează condiția, în absolut, a poetului.

Spirit geometrizarant, platonician și orfic, eul liric sesizează o diferență esențială a nivelelor ontice: real / ideal, spirit / materie. Poezia este transfigurare și salvare a realului prin reflectarea acestuia în oglinda magică a spiritului poetului, capabil să reducă formele concrete la modelul lor arhetipic, eidetic., esențial Textul primei arte poetice a lui I. Barbu spune acest lucru simplu, dar în termenii simbolului poetic și într-o sintaxă *ermetică* (G. Călinescu).

Din ceas, din registrul existenței temporal și telurice, din adâncul magmei concrete și efemere a existenței, *adîncul*, inima vie, eternă, a realității este *dedusă*, eliberată printr-un act de transfigurare și de alchimie verbală, de recreație în spirit. Realul, partea bituminoasă a acestuia, este ucisă, *înnecată*, atrasă în spațiul mântuitor al artei prin transfigurarea mito – poetică realizată de simbol. Poezia aparține ordinii ideale a lumii, azurului infinitului: *intrată prin oglindă în mântuit azur*. Salvat din timp, realul e mântuit, e proiectat în zona siderică a eterului spiritual, într-un plan ontologic esențial, paralel, *secund* : *un joc secund, mai pur*.

Procesul alchimic de creație poetică este săvârșit de către poetul care, prin actul creator, sublimază realul, îl proiectează în posibil, în *grupurile apei*. Fără dimensiune telurică, poemul este doar undă a spiritului eliberat, capabil de asociații virtuale, de jocuri în posibilul inactualității mundane. Prima strofă e construită pe imaginea reflectării unei forme reale, a crestei agreste, în oglinda reflectantă a unui lac. Necomunicante, cele două forme de existență, realitatea și idealitatea, comunică dintr-odată prin intermediul spiritului creator. Ceea ce rezultă, *jocul posibil în eternitatea tuturor posibilităților*, realitate secundă, subtil – eterică, este spațiul poetic, poezia reprezentând forma superioară de raportare a umanului la real și la absolut. Poetul refuză poezia confesivă, *gen hibrid*, în care, sub pretextul spontaneității, al subiectivității, *orice proză poate fi ridicată la rangul de aur al lirei*, al mării poezii. Disociindu-se de acest tipic de transfigurare a biografiei, eul poetic barbian optează ascetic pentru o formă de poezie ce se înscrie în arealul larg al simbolismului mito-poetic, al simbolului pitagoreic al geometriei.

Strofa a doua definește condiția poetului în consonanță cu definiția poeziei. Poetul este astfel un spirit al adâncurilor care operează sinteza inefabilă a realului care i se dă fragmentar, lacunar, *în zbor invers*; în senzațiile și intuițiile fulgurante ale vibrațiilor sublimare de *harfe resfirate*. Actul de creație, istovitor, este similar realizării unei iluminări eterice a lumii, refacerii geometriei ideale platoniciene și orfice din modelele cosmologice antice ale lumii. Vuietul sideral al inefabilului, tălăzuirea infinită și inanalizabilă a misterului absolut, *al mării* la I. Barbu, ni se transmite în corpul fluctuant, vibratoriu al simbolului poetic. Trupul concret al poemului, structura sa lexicală, devine muzică, vibrație, ia forma lunecosului translucid sugerat în metafora trupului de meduză. Cuvintele încep să capete un halou polivalent, sunt și nu sunt cuvinte. Ele vorbesc oblic, indirect, sugestiv și muzical, despre un referent metafizic, absolut – transcendent. Această comunicare poetică devine cântec *ascuns cum numai marea / Meduzele când plimbă sub clopotele verzi*. Adică ceea ce este poezia în viziunea aceasta sobră și ascetică a unui geometru îndrăgostit de idealitate.

2. Timbru

Următorul poem, **Timbru**, reia aceeași problemă, a antitezei dintre poezia confesivă și poezia pură. Promovată de și într-un mediu real, primar, natural, destiată să comunice exclusiv eul liric empiric risipit cosmic în trăirea frânturilor de impresii subiective ale durerii (*durerea divizată o sună-ncet, mai tare...*), poezia romantică a subiectivității este plasată sub semnul instrumentului rustic: *cimpoiul veșted și fluierul*. Comunicarea se face direct, necenzurat, adresându-se vulgului, masei, gloatei care-și recunoaște în ea modelul: *luncii, în drum*. În antiteză, poezia pură a absolutului are un caracter ezoteric, ermetic, acționând subtil asupra spiritului inițiaților al căror auz fin poate percepe *foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare*. Această dimensiune aristocrată a poetului, a subiectivității ce stabilește o relație aparte cu absolutul, primește în textul barbian o reprezentare simbolică remarcabilă care evidențiază destinul sisific al cunoașterii, ascetica încordare a celui care renunță la real în numele unei idealități râvnite și care se delivrează exclusiv simbolic, în structura epurată a simbolului poetic sau geometric: *piatra-n rugăciune, a humei despuiare / Și unda logodită sub cer*. Caracterul indicibil al revelației simbolice, inefabilul experienței absolute se traduce în textul barbian retoric, expresie a neputinței de a găsi poetic soluția adecvată sferei de existență a idealității: *vor spune - cum?*

Misterul infinitului, zona ideală a existenței este evocată în imaginea mitică a noianului originar acvatic, a mișcării infinite de talazuri imateriale ce declanșează sinestezic, tactil și auditiv, intuiția fără conținut a idealității: *foșnirea mătăsoasă a mărilor cu sare*. Poezia este chiar această intuiție fulgurantă pierzându-se în tăcerea nelimitatului, specie a imnului angelic intonat de către spiritul devenit analog îngerilor participanți la actul creator divin prin venerare imnică. Poemul este, și prin aceasta poetul român se încadrează în descendența mallarmeană, *musicienne de silence*, sunet subtil, obscur, care se revelează doar în spaima ultimă a visului poetic ce naște poezia – prezența feminității absolute născute din spiritul androgin al poetului: *când răsare / Din coasta bărbătească al Evei trunchi de fum*.

Cele două arte poetice barbiene configurează un crez poetic de o riguroasă unitate și de o rară sinergie a unui spirit care, dincolo de diversitatea căilor de cunoaștere, descoperă intuitiv unicitatea referentului absolut căruia omul îi poate doar dedica efortul ascetic întru marea și rară descoperire epifanică.